

ŠPANIELSKO

POOHA: leží na **Pyrenejskom polostrove**, na severe ho obmýva Atlantický oceán, na juhu a východe Stredozemné more – výhodná prímorská poloha

- patria mu: **Baleáry** (Malorka, Menorka, Ibiza); **Kanárske ostrovy** (Gran Canaria, Tenerife)

Rozloha: 505 992 km² (patrí k veľkým európskym štátom – 4.miesto)

Počet obyvateľov: 46,1 mil. (je tu **17** autonómnych oblastí – napr. Katalánsko a Baskicko; najpočetnejšie **národnostné menšiny** sú **Katalánci a Baskovia**)

Hlavné mesto: **Madrid** (vyše 3 mil. ob.)

Povrch: väčšinou hornatý; najvyššie pohorie je **Sierra Nevada**, -**Pyreneje**

- vnútrozemie **náhorná plošina** – **Meseta** (po španielsky stôl) – je rozčlenená ďalšími pohoriami a dolinami riek (Kantabrijské hory, Kastílske pohorie, Iberské pohorie, Sierra Morena)

Podnebie: vzhľadom na veľkú rozlohu má niekoľko rôznych podnebí;

- na severe je chladnejšie a vlhkejšie podnebie, smerom do vnútrozemia prechádza do výrazne suchého podnebia a na juhu je podnebie **subtropické** (preto sa vo vnútrozemí vytvorila suchá step s trávami a krovinami; lesov je málo)

Vodstvo: rieky majú v lete málo vody, niektoré dokonca vysychajú

- rieky **Tajo, Ebro a Duero** sa využívajú na výrobu el. energie a na zavlažovanie

Poľnohospodárstvo:

- najlepšie podmienky sú v juhozápadnej časti v tzv. **Andalúzii**, na nížinách, ktoré sa nachádzajú na pobreží a v povodí riek

- plodiny: **olivý, vinič, tabak, zelenina, ovocie, korkový dub, citrusy** – má **svetové prvenstvo v zbere pomarančov** a vo **výrobe olivového oleja**

- živočíšna výroba: **rybolov** a spracovanie rýb (sardinky, tuniaky) – Španieli majú jednu z najväčších rybárskych flotíl na svete; chovajú sa aj **ovce, kozy, hovädzí dobytok**

HOSPODÁRSTVO: nerastné suroviny: **ortuť** (2.miesto na svete), **pyrit** (1.miesto v Európe), zinok, rudy farebných kovov, uhlie, železná ruda; palivá musia dovážať

priemysel: **strojársky** – **autá (SEAT)**, **lode, lietadlá**

hutnícky – spracovanie rúd

chemický – spracovanie dovážanej ropy

potravinársky

Cestovný ruch:- Španielsko vyhľadáva **veľa turistov** – priaznivé stredomorské podnebie - teplé slnečné letá, teplé more, dlhé pobrežie s mnohými plážami (napr. Costa Brava), prírodné krásy, malebné mestá a mestečká, množstvo historických pamiatok

Zaujímavosti:

- Španielsko bolo v minulosti **koloniálnou veľmocou** a významne sa podieľalo na objavovaní sveta
Krištof Kolumbus – Talian v službách španielskeho kráľa objavil Ameriku a začal éru dobývania nových území

- je to **konštitučná monarchia** (kráľ Juan Carlos I.)

- **člen EÚ** od r. 1986

- zlé meno krajine robí teroristická organizácia ETA, ktorá bojuje za osamostatnenie sa Baskicka

- kvalitný **futbal** – FC Barcelona, REAL Madrid

- **býčie zápasy**, tzv. **korida** – „kruté divadlo, ktoré znamená pre zviera utrpenie a smrť“ – má svojich priaznivcov, ale aj odporcov

- **flamenco** – vášnivý tanec pochádzajúci z Andalúzie

- každoročná tradícia ohadzovania sa paradajkami v malom španielskom meste Buñol

- v meste Pamplona je tradičný beh v dĺžke 850 m cez úzke uličky, kde trasa behu odvážlivcov pred vypustenými býkmi vedie z býčej ohrady až do mestskej býčej arény

- Altamira = jaskyňa s prehistorickými maľbami (z doby kamennej)
- siesta – slovo pochádza zo španielčiny a znamená oddych, prestávku uprostred dňa
- fiesta – ľudová slávnosť v španielskom prostredí
- niekoľko typov automobilov SEAT – Ibiza, León, Cordoba, Toledo, Alhambra, Salsa, Bolero ...
- španielski rodáci: Pablo Picasso – rodák z Malagy – maliar, sochár a grafik
 - Antonio Banderas – herec
 - Penelope Cruz – herečka
 - Plácido Domingo – operný spevák
 - Salvador Dalí – maliar
 - Rafael Nadal – tenista
 - Fernando Alonso – pilot Formuly 1
 - Fernando Torres – futbalista
- **symbolom Barcelony** je **katedrála Sagrada Familia** (začali ju budovať v r. 1882 a má byť dokončená až v r. 2026) - táto bazilika je dielom katalánskeho architekta Antonia Gaudího, ktorý na projekte pracoval posledných 15 rokov svojho života a je v nej aj pochovaný

Portugalsko

Poloha: rozprestiera sa v západnej časti **Pyrenejského polostrova** na pobreží **Atlantického oceánu**; patria mu súostrovia **Madeira** a **Azory**

Počet obyvateľov: 10,6 mil. – patria k **Románom**

Povrch: západná a južná časť je pokrytá **nížinami** so skalnatým pobrežím; sever a východ tvoria hlavne pahorkatiny a horské pásma

Podnebie: je **stredomorské**, ovplyvnené blízkym oceánom; veľa zrážok býva po celý rok najmä na severe, kým na juhu prší len zriedka; vo vnútrozemí, hlavne v pohoriach sú väčšie teplotné rozdiely

Vodstvo: zo Španielska sem pritekajú rieky **Duero**, **Tajo** a hraničná rieka **Minho**, ktoré sa vlievajú do Atlantického oceánu; **Guadiana** ústi do Cádizského zálivu; rieky sa využívajú na výrobu elektrickej energie

Pestuje sa: južné ovocie – **citrusy**, **mandle**, **figy**, **datle**

olivý, vinič

korkový dub – Portugalsko má **svetové prvenstvo v produkcii korku a jeho vývoze**

chov: ovce, kozy, hovädzí dobytok; dôležitý je **rybolov** a spracovanie rýb (sardinky, tresky, tuniaky...)

Hospodárstvo: - nerastné suroviny: najmä farebné kovy

priemysel: hlavne odvetvia spotrebného priemyslu – **textilný**

obuvnícky

potravinársky – konzervovanie rýb

výroba portského vína

hutnícky, strojársky a chemický – spracúvajú

dovážané suroviny

hlavné strediská: **Lisabon** – hlavné mesto, dôležitý prístav

Porto – prístavné mesto

- Portugalci sa v minulosti významne podieľali na **objavovaní sveta** – prvý krát oboplávali Afriku a prispeli k uskutočneniu prvej cesty okolo sveta ;

Vasco da Gamma – moreplavec, objaviteľ cesty do Indie okolo Afriky; **Fernando Magalhães** – oboplával Zem a dokázal, že Zem je guľatá

- **najzápadnejší cíp** európskeho svetadiela (obrovská skala s majákom) - **mys Cabo da Roca** – sa nachádza v Portugalsku

- obľúbený šport – **futbal** (hráči sa niekedy označujú za „európskych Brazílčanov“)- napr. Cristiano Ronaldo, Pepe, Deco, Luís Figo...

- krajina je známa nespočetne veľa spôsobmi prípravy tresky

- v Portugalsku **rastú korkové duby** vo veľkom počte, využíva sa na výrobu zátok do fliaš, na dekoratívne účely, napr. podnosy pod taniere; má tepelnoizolačné vlastnosti, preto sa používa aj na podlahy

- nachádza sa tu známe katolícke **pútnické mesto Fátima**, ktoré priťahuje veriacich z celého sveta